

‘Veel bezwaren zijn al weerlegd’

Reflectie

Wat is wel een genticewas, en wat niet? Meestal is dat helder, maar er is een grijs gebied. Tomaten van een traditioneel ras die geënt zijn op een genetisch gemodificeerde wortelstok, bijvoorbeeld. Hoogleraar Richard Visser schreef samen met Jan Schaart van PRI een advies over hoe om te gaan met gewassen uit de schemerzone. Belangrijkste aanbeveling: als je niet kan aantonen dat iets genetisch gemodificeerd is, is het verstandig vrijstelling te verlenen.

Richard Visser: 'Je hoeft Monsanto niet te geloven, er is ook onderzoek van onafhankelijke wetenschappers.'

Richard Visser, hoogleraar Plantenveredeling aan Wageningen University:

‘De grens tussen genetisch gemodificeerd en niet genetisch gemodificeerd lijkt helder, maar is dat niet. Je kunt bijvoorbeeld een gewoon tomatenras enten op een wortelstok die genetisch gemodificeerd is en daardoor resistent is tegen bodemziekten. Aan de tomaat die in de winkel ligt kun je niet zien of de wortelstok gemodificeerd was of niet. Is dat dan een genticetomaat of niet?

Of neem *virus induced gene silencing*, een techniek die op verschillende manieren wordt toegepast in de plantenveredeling. Je brengt dan met behulp van een virus tijdelijk een gen in de plant, waardoor planten sneller gaan

groeien of mannelijk steriele planten tijdelijk wel vruchtbaar zijn. Zo'n virus verdwijnt uit de plant en is in het nageslacht niet meer terug te vinden. Genetisch is er dus niets veranderd aan de plant, maar in het proces heb je wel gebruik gemaakt van recombinant DNA of genetische modificatie technieken. In de winkel en op het bord merk je daar niets van. En zo zijn er meer technieken waarbij uiteindelijk, als het goed is, niet valt aan te tonen dat er technieken zijn gebruikt die volgens de regels onder genetische modificatie vallen. Bij methodes om gericht mutaties aan te brengen kun je aan het eindproduct ook niet zien of dat is ontstaan door een toevallige natuurlijke mutatie, of door een geïnduceerde doelgerichte mutatie.

Ik heb onlangs een advies geschreven voor het ministerie van VROM over de vraag hoe ze met dit soort technieken om moeten gaan. Ik zou zeggen: als je niet meer kan aantonen dat iets genetisch gemodificeerd is, is het verstandig om vrijstelling te verlenen. Je kan daarbij wel voorwaarden formuleren. Bij het gebruik van de wortelstokken mag je vragen om te testen of er echt geen effecten van het vreemde DNA uit de wortelstok terug te vinden zijn in het geogste product, zoals RNA-moleculen of bepaalde metabolieten.’

Regelgeving

‘Het is goed dat er regelgeving is, veel consumenten staan huiverig tegenover de toepassing van nieuwe technieken en zij vragen om streng toezicht. Dus ik klaag er niet over. Wat ik wel jammer vind is dat we niet leren van het verleden. Bij een auto monteren we tegenwoordig vanzelfsprekend remmen, veiligheidsriemen, airbags en dergelijke om er veilig in te kunnen rijden. We hebben geleerd wat helpt, en wat niet, en in de loop van de tijd zijn auto's daarom steeds veiliger geworden. Er loopt niemand meer met een vlag voor de auto uit zoals in de beginperiode.

Bij genetische modificatie lijkt het erop dat we niet willen leren. Wij doen sinds kort weer veldproeven met genetisch gemodificeerde gewassen, en daar mogen mensen bezwaar tegen aantekenen. Wat ik in de bezwaarschriften lees zijn precies dezelfde argumenten als vijftien jaar geleden, terwijl die bezwaren voor een belangrijk deel al lang geleden zijn weerlegd. Je hoeft Monsanto niet te geloven om uit de praktijk in Amerika te leren wat reële risico's zijn en wat niet. Er is ook onderzoek van onafhankelijke wetenschappers naar de gevolgen van het gebruik van genticewassen. Daar kun je bijvoorbeeld van leren dat het toepassen van het Bt-gen veilig is, mits het daarbij horende teeltregime ook gevolgd wordt. Er zijn gedurende lange tijd geen ongelukken gebeurd, dus dat is veilig. En dan kun je ook nog zeggen: laten we voor de zekerheid niet telen in een gebied waar zeldzame insecten voorkomen, omdat de Bt-gewassen potentieel gevaarlijk zijn voor die soorten. Maar je moet wel willen leren van onderzoek en ervaringen.’